

önskvärt att placera rationalisten Linné i samma fälla som romantikern Læstadius. Moderniteten riskerar i denna del av framställningen att bli till en onyanserad kraft som undantränger det folkliga och samtidigt skapar en folklig diskurs som existerar på modernitetens villkor. Man kan här ställa sig frågan om det Andra alltid behöver vara omodernt. Ifall vi rör oss till ett helt annat fält kan vi t.ex. fråga oss om inte Donna Haraways cyborgidentiteter också kan vara ett symptom på det Andra och rikta en etisk appell till oss.

Vallström tar upp Sune Jonssons beskrivningar som ett exempel på beskrivningar där en kritisk appell kommer upp. Men samtidigt är också Jonssons fotografier diskursiva konstruktioner. Bilderna av småbrukarna som tittar in i kameran vid sina köksbord är ju hårt arrangerade. De här fotografierna tillhör också en diskurs, en appellens fotografiska diskurs, med sin egen moderna genre. Fotografierna appellerar, men i denna appell skapas också en betraktare.

Vallström vill förvägra läsaren den exotiska upplevelse som en nära etnografi ger, men samtidigt kvarstår frågan: Hur kommuniceras egentligen det Andra i den här avhandlingen? Man skulle också kunna se det som att den här sortens anti-etnografi bara strukturerar en frånvaro där det Andra slutgiltigt försvunnit, en sorts gravskrift över modernitetens offer.

Samtidigt så är ju inte det syftet. Man kan också se det som att det Andra finns kvar som en påminnelse mellan raderna i texten och att styrkan i avhandlingen faktiskt ligger i att möjliggöra detta utrymme.

Vallströms text ställer krav på sin läsare. Det är första gången undertecknad läst en etnologisk avhandling som inleds med ett citat av Nietzsche. Samtidigt är det en text som tar sin utgångspunkt i den representationskritiska strömningen och på ett kvalificerat sätt för diskussionen ett välbehövligt steg vidare. Det är bara sällan textens tyngd och allvar leder till det som Clifford Geertz elakt betecknat som epistemologisk hypokondri. Kanske Vallström kan motverka detta i sin kommande forskning genom att låta också Rabelais ingå bland sina inspirationskällor.

Det autentiska Andra är en avhandling med ett sällsamt tankedjup. Den närmar sig på ett konsekvent sätt de svåraste frågorna inom humaniora och får läsaren att reflektera över vetenskapens roll i samhället. Det är en uppfordrande uppgift att läsa den här texten, men för den som ger sig tid är belöningen stor. Den har, med ett uttryck hämtat från texten, en stark appell. Det är något av det finaste vi kan syssla med inom vetenskapen, att

ständigt ifrågasätta våra utgångspunkter, för att kunna se världen med en något klokare blick.

Per-Markku Ristilampi, Malmö

Simon Ekström: *Trovärdighet och ovärdighet. Rättsapparatusens hanterande av kvinnors anmälan av våldtäktsbrott 1946–1950*. Gidlunds förlag, Hedemora 2002. 220 s. English summary. ISBN 91-7844-612-0.

I april 1997 anmäler en 17-årig flicka en gruppvåldtäkt i Södertälje. Flickan var på förfest hos några unga män, vänner till henne. De skulle "värma" med några drinkar för att sedan gå ut och dansa. Men de kom aldrig iväg. Flickan bjöds på droger och tvingades senare till elva samlag av de två vännerna, 18 och 19 år gamla. Övergreppen skedde vaginalt, oralt och analt. Läkarundersökningen visade på skador i slidan och i ändtarmen. De utpekade två unga männen åtalas. Vare sig tingsrätt eller hovrätt anser att flickan blivit våldtagen. Männen frias i båda instanserna. Händelsen utspelar sig drygt 50 år efter den period som Simon Ekström granskar i sin avhandling *Trovärdighet och ovärdighet*. Men ett sexualmoraliskt raster läggs fortfarande över våldtäktsfall, något som kan te sig paradoxalt med tanke på att Brottsbalken 6 kap. 1§ och 3§ tydligt markerar att den som sexuellt utnyttjar en annan genom att allvarligt missbruka dennas beroendeställning eller genom att otillbörligt utnyttja att denna befinner sig i vanmakt eller annat hjälplöst tillstånd, bör betraktas som ett allvarligt brott som leder till fängelse 2–6 år. Trots detta laborerar domstolarna fortfarande med den anmälade kvinnans delaktighet i övergreppen. Bjöd hon inte ut sig i alla fall? Varför öppnade hon dörren till sin lägenhet? Varför steg hon in i bilen? Det verkar som om rättsväsendet resonerar så att bara för att de flesta flickor inte frivilligt skulle delta i den typen av omfattande sexuellt umgänge kan det inte uteslutas att just denna flicka/kvinna ville det. I Södertäljefallet beskrivs flickans kläder ingående: "Hon hade en svart kort kjol, hennes topp var orange och genomskinlig och hon hade trosor och skor."

Varför finns dessa uppgifter överhuvudtaget med i tingsrättens dom? Det kan te sig obegripligt mot bakgrund av lagen där det uttryckligen står att brottsbeteckning och våldtäktsbestämmelserna skulle vara inriktade på själva övergreppet istället för som tidigare kvinnans handlande. Men fortfarande finns möjligheten att i underlaget för prövningen av både skuldfrågan och

gärningsmannens uppsåt ändå väga in kvinnans uppträdande före övergreppet och hennes relation till mannen.

I lagparagrafen försvann möjligheten att benämna brottet utifrån de inblandades relation till varandra, men i förarbetena ges ändå utrymme för att beakta denna ifråga om skuldfrågan. Att anlägga en analytisk distans till vår egen tid kan ge möjligheter att granska rättsapparatusens bedömningar ur ett kritiskt perspektiv. Det är självklart ett framsteg, när utredarna nu föreslår att någon ska kunna dömas för våldtäkt även om offret berusat sig själv. Men samtidigt som lagarna skärps kvarstår själva möjligheten att använda sig av kvinnans handlande och hennes relation till mannen vid bedömningen av skuldfrågan och därmed alltså möjligheten att helt frikänna mannen på grund av detta.

Simon Ekströms avhandling om den svenska rättsapparatusens hanterande av kvinnors anmälningar om våldtäkt kastar nytt ljus på vår egen samtid och bidrar till kritisk reflexion över hur föreställningar om könsskillnad genomsyrar till synes objektiva arbetsätt. Undersökningen bygger på närläsningar av polisens utredningar och rättsliga förhandlingar inom Stockholms polisdistrikt åren 1946–1950.

Under detta tidsavsnitt blev 150 män förhörda om sin inblandning i fall av våldtäkt eller försök till våldtäkt. Polisens utredningar ledde så småningom till sjutton åtal och slutligen till endast elva straffdomar. Det var med andra ord inte lätt att få någon dömd för våldtäkt. Men samtidigt var våldtäkt enligt lagen ett allvarligt brott som bestraffades med fängelse 2–10 år.

Hur ska man förklara denna diskrepans mellan rättsapparatusens intention att bestraffa våldtäktsbrott och dess tillämpning av lagen som endast i ett fåtal fall ledde till fällande domar?

Än idag kvarstår rättsapparatusens svårigheter att åtala och fälla misstänkta för våldtäktsbrott, något som inspirerat Ekström att utreda hur strukturella maktrelationer bibehålls, reproduceras och legitimeras oberoende av utredarnas goda intentioner att skippa rättvisa. Varför var det så svårt att bevisa männens skuld och få dem fällida? Vad krävdes för att polisen, åklagaren och rätten skulle bli övertygade om den utpekades skuld? Vad krävdes för att väcka åtal? Vad var tillräckliga bevis för att kunna ställa mannen inför rätten? Hur bar rättsapparatusen sig åt för att finna tillräckliga bevis?

Ekströms perspektiv är feministiskt, vilket han grundar dels på ett samhällskritiskt ställningstagande, dels på vetenskapliga överväganden. Effekten av rättsapparatusens tolkningar och praktiker var att endast vissa typer

av män kunde befinnas skyldiga till brottet, det var också endast vissa kvinnor som betraktades som tillförlitliga vittnen, enbart vissa former av överfall kunde betraktas som sannolika. Vad som avgjorde om det anmälda brottet var möjligt att prövas i rätten berodde på *vem* som anmälde *vem* och för *vad*. Redan i inledningen slår Ekström fast att rättsapparatusens agerande var förankrat i ett specifikt tänkande kring antagna samband mellan moral, sexualitet, våld, brottslighet och trovärdighet. Skulle man tro på kvinnan eller på mannen för att avgöra oklarheter i den tekniska bevisningen? Så formuleras avhandlingens syfte: *att visa och diskutera hur trovärdighet etablerades, raserades och försvarades i de undersökta våldtäktsärendena*. Ytterligare ett syfte relaterat till detta är preciseringen: *samt att ta reda på hur genus verkade i den prövningsprocess där trovärdighet endera vanns eller förlorades*.

För att undersöka hur trovärdighet konstrueras, raseras och försvaras tillämpar Ekström ett dramaturgiskt synsätt inspirerat av Erving Goffmans *Jaget och maskerna* från 1959. Det handlar om hur individer bär sig åt för att påverka och styra andras intryck av dem. Med hjälp av kulturellt formade manus som anger möjligheter och gränser, spelar de sina roller så att iscensättningen av deras identiteter framstår som övertygande för andra. I ljuset av detta perspektiv framträder individer som strategiska subjekt. Kvinnor och män, liksom åklagare och försvarare, var medvetna om vad som krävdes för att framstå som trovärdiga, precis som de visste vilka egenskaper och identiteter de skulle undvika. Ekströms andra perspektiv lägger tonvikten vid hur föreställningar om könsskillnad fungerar i anslutning till specifika praktiker i rättsapparatusens hanterande av kvinnors anmälningar om våldtäkt. Här har Ekström framför allt inspirerats av Joan W. Scott och hennes diskussioner av genus som föreställda och upplevda könsskillnader som också strukturerar maktrelationer som inte verkar ha med kön att göra.

Genus som underliggande ordning framställer skillnader mellan kvinnor och män, mellan kvinnor och kvinnor, mellan män och män som attribut för biologiskt grundade olikheter.

Hur kommer det sig att det anses legitimt och oproblemiskt i både rättslig och kulturell mening att det finns en moral för kvinnor och en annan moral för män? För att diskutera hur samhället genererade olika villkor för kvinnor och män använder Ekström det av Simone de Beauvoir myntade begreppet *situation*. de Beauvoir avsåg att beskriva en oupplöslig förening mellan indi-

vid och samhälle, där individens vara i världen alltid är avhängig upplevelsen av den egna kroppen. Ekström understryker kritiskt att han uppfattar ”genus som framför allt verksamt *utanför* kroppen och att genus därmed snarast är något som både kroppen och individen förstås *igenom*” (s. 19). Modifikationen är teoretiskt motiverad eftersom, enligt Ekström, finns det ingen sanning om könet i kroppen. För de kvinnor som vi möter i hans avhandling är kroppen en situation därför att den bär med sig sociala förväntningar (att de ska vara kvinnor), men den bär också med sig kulturellt formade förväntningar om moral och sexualitet. Genus ger här inte en förklaringsgrund till hur och varför de inblandade upplever sig själva och sina omständigheter som de gör. Snarare handlar det om att granska hur föreställningar om könsskillnad skapar olika villkor för kvinnor och män, och hur dessa olikheter antar en självklar karaktär för både institutioner och individer.

Avhandlingen följer en kronologi som inleds med anmälan om våldtäktsbrott, den polisiära utredningen, de rättsliga förhandlingarna och slutligen den fällande domen. Tematiskt följer kapitlen dels de metoder för kunskapsinhämtande som de institutionella praktikererna följer. Vi får både veta hur vetande produceras både genom positivistisk empirism och genom hermeneutisk tolkning. Redan från början får läsaren bekanta sig med fru Persson och Wickholm, ett rättsfall som närgranskas och som fungerar som pedagogiskt exempel boken igenom, med undantag av sista kapitlet. En kartläggning av båda parter var grunden för polisens och så småningom åklagarens beslut att gå vidare med utredningen eller att lägga ner det. Man ville avgöra vem som hade gjort vad mot vem. För att kunna avgöra detta kompletterades förhören med de inblandade och den tekniska bevisningen med utlåtanden från vittnen, anhöriga, läkare och myndigheter som kunde bidra till att bygga upp en bild av de inblandades karaktärer och förflutna. Med koreografisk noggrannhet dokumenteras kroppars ställningar och rörelser, de inblandades plats och förflyttningar i det fysiska rummet. Kroppens vittnesbörd i form av synliga skador, trasiga kläder, utmanande utseende etc. beskrivs i detalj. Särskild uppmärksamhet riktades mot den anmälande kvinnan och hennes uppträdande före, under och efter den påstådda våldtäkten. Hur sannolikt verkade anmälan mot bakgrund av detta?

Ekström nöjer sig dock inte bara med att kartlägga maktens vilja att veta. Han granskar också förhören ur ett annat perspektiv. Analyserna av vad kvinnorna och

männen vill berätta öppnar möjligheten att granska hur de själva sökt hantera och bemästra förhören. I beskrivningen vävs det strategiska berättandet som gynnar de egna intressena ihop med subjektiva upplevelser. Ekström menar att den tydligt åskådliggör hur man skiljde mellan en kvinnlig och en manlig moral. Föreställningar om könsskillnad får en avgörande betydelse för hur såväl polisen som kvinnorna och männen agerade under förhören. Kvinnorna fick förklara vad de gjorde ute på gator och torg, varför de svarat på mannens tilltal och varför de slog följe med honom. Det är kvinnorna som får sin status som ärbar och respektabel representant för det kvinnliga könet ifrågasatt. Den manliga sexlusten betraktades däremot som ett självklart inslag i mannens natur, så länge det inte handlade om överdriven drift i kombination med spritmissbruk. Detta lade grunden för skilda förväntningar på hur kvinnor och män kunde agera och yttra sig i förhörsituationen, eftersom kvinnors trovärdighet kom att kopplas intimt samman med deras respektabilitet. Kvinnans förmåga att övertyga som brottsoffer var beroende av vilken sorts kvinna hon såg ut att vara. Vare sig det handlade om att styrka den egna trovärdigheten eller att utmana den andra partens tillförlitlighet var man tvungen att förhålla sig till redan etablerade tolkningsramar. Möjligheterna och begränsningarna för hur kvinnor och män kunde uppträda inför polisen var olika eftersom de var direkt relaterade till den föreställda normaliteten som var könsseparerande.

Ekströms undersökning av domstolskällorna visar att de flesta anmälda våldtäktsbrotten blev avskrivna och ledde aldrig till några efterverkningar för den utpekade mannen. Ett fåtal ärenden fick rättsliga påföljder. Hur motiveras detta? Hur avgjorde landsfiskalen när åtal skulle väckas och när han skulle avstå? Hur hanterades sedan ärendet i rätten? Fokus läggs här på domstolens bevisvärdering och åklagarens urvalsprinciper. När åklagaren avgjorde om en viss kvinna var tillräckligt trovärdig i rollen som våldtäktsoffer, utgick han från föreställningen om att vissa kvinnor (de ärbara) borde skyddas mer än andra, och att vissa män (driftstyrda suputer) förtjänade att bestraffas mer än andra. Trots att kvinnor ofta kunde visa tydliga spår av övergreppet på kroppen i form av blåmärken, sår och ibland även benbrott, utsattes den anmälande kvinnans uppförande för granskning precis som under polisens undersökning och förhör. Kvinnornas trovärdighet som vittnen var även i rätten direkt beroende av i vilken utsträckning de visat sig vara sexuellt aktiva. Detta var något som mannens försvarare inte var sen att utnyttja.

I det aktuella fallet med fru Persson och Wickholm föll rådhusrättens dom över den tilltalade som dömdes för både våldtäkt och misshandel till 3 år och 6 månader på säkerhetsanstalt. Wickholm var en återfallsförbrytare med rykte om asocialitet och bristande begåvning, och ett för 1940-talet problematiskt tattarpåbrå. Han kvalificerade sig för rollen som tänkbar gärningsman. Det blir ett nytt spår för Ekströms detektivarbete att utreda vilka kriterier som användes för att granska de män som ställdes inför rätta för att avgöra sannolikheten i deras skuld. Här tar man bl.a. hjälp av rättspsykiatrik både för att utreda och förstå mannens handlande och för att vägleda rätten i avgörandet om straffpåföljder med tanke på mannens framtida prognos. Straffet utdelades således efter ett övervägande av återfallsrisk. Den våldtagna kvinnans behov av återuppställning åsidosattes till förmån för gärningsmannens möjligheter att rehabiliteras till skötsam samhällsmedborgare.

Här kopplar Ekström till Scott och hennes resonemang om hur vetandet om kön bidrar till att reproducera och legitimerar maktrelationer som en slags naturlig ordning. Det är först när vi förstår hur genus är verksam i meningsskapande processer som rättsapparatusens agerande och värdering av sannolikhet och trovärdighet framstår som logiska och förnuftiga. Genom att utgå från könsskillnader som en given realitet, bidrar poliser, åklagare, läkare och andra till att reproducera och dölja maktrelationer där män gynnas på kvinnors bekostnad. I denna mening är genus inte bara föreställningar om könsskillnad i samhället, utan också en produktiv process som ger mening åt samhällets konstruktion. Att få en man dömd för våldtäktsbrott fordrade att överfallet, offret och gärningsmannen passade in i rättsapparatusens förståelseramar.

Att kvinnor kunde göra motstånd mot sexuella närmanden kunde, beroende på vilka de inblandade var, tolkas som ett naturligt utslag för kvinnliga tillvägagångssätt för att stegra mannens lust. På motsvarande sätt tolkades mannens användning av ett visst mått fysisk styrka som en del i det erotiska spelet. Hur skulle den utpekade mannen kunna förstå att ett nej verkligen betydde nej när kvinnan bjudit så litet motstånd? Att kvinnan efter en stund hade kunnat visa gensvar var ett outtalat antagande. Ett annat var att såväl det rättsliga materialet, polisens utredningar och de inblandades berättelser anknyter till samma grundläggande stereotyper: det troskyldiga offret, det plötsliga överfallet och den avvikande och farlige gärningsmannen. Här kombinerar Ekström resonemangen i Scott och de Beauvoir

för att diskutera kvinnans situation. Just för att den som utsatts för brottet var kvinna, förutsattes det som en naturlig sak att hennes trovärdighet skulle prövas mot bakgrund av hennes sedlighet, dvs. på sexuella grunder.

Ekström argumenterar övertygande om att rättsapparatusens agerande och slutsatser blir förståeliga mot bakgrund av föreställningen om könsspecifika och åtskiljda moraler som ställde skilda krav för sedlighet och moral för kvinnor och män. Genus fungerade på så vis som ett rättesnöre för polisen, rätten och åklagaren när de skulle avgöra hur, vem/vilka och vad som skulle utredas, vilka mål som skulle gå vidare till rätten eller avskrivas. En persons trovärdighet och sannolikheten i deras utsagor avgjordes bl.a. genom att vare sig polis, åklagare eller rätt skiljde mellan det juridiska och det moraliska. Tvärtom, det var just sammanblandningen av juridiska och moraliska omdömen som vägledde dessa instanser i bedömningen av vad som egentligen hänt, hur och varför det inträffat och de inblandades ansvar eller oskuld. Givetvis grundades åklagarens beslut att väcka åtal på den tekniska bevisningen. Fysiska skador, kullvälta möbler, sönderrivna kläder tolkades som tecken på att något hade inträffat, men vad? Vilka var omständigheterna? Vilken grad av delaktighet hade de båda parterna? Den individuella trovärdigheten grundade sig framför allt på parternas karaktärer och biografier att kvalificera sig till föreställningar om kön, sexualitet och anständighet. Simon Ekströms avhandling visar att det var få kvinnor som passade in i förväntade normer för kvinnligt dekorum och därmed kom att betraktas som trovärdiga vittnen och skuldfria brottsoffer.

Trovärdighet som våldtäktsoffer var någonting som erövrades på moraliska kvalifikationer. På motsvarande sätt innebar ifrågasättandet av någons trovärdighet ett avfärdande av henne eller honom som person på grundval av tvivelaktig karaktär och moral. Den kvinna som befanns lösaktig eller den man som verkade sakna driftstyrning fick sin trovärdighet betvivlad. Det inverkad direkt på hur ärendet hanterades av polis och rättsapparat, om det gick vidare i rätten och om det blev fällande domar. Men normerna för normalitet och avvikelser var alltid grundade på föreställningar om skillnader mellan könen och inom könen. Den goda, anständiga, redliga kvinnan ställdes så mot den lösaktiga, lättsinniga kvinnan. Formuleringen av manlig normalitet hade dock ett bredare spelrum då den innefattade sexuell aktivitet som ett självklart element i definitionen av det normala. Det var först när begäret tog sig egendom-

liga former eller verkade okontrollerbart som det betraktades som en anomali. I kvinnors fall var indikationer om sexuellt intresse eller aktivitet i sig ett avsteg från normen. Till synes neutrala begrepp som "trovärdighet", "anständighet", "värdighet" var intimt länkade till könsskillnad som organisationsprincip, dvs. tanken om att det finns en normal moral för kvinnor, och en annan för män. Genom upprätthållandet av dessa kriterier bidrog rättsapparaten till att koppla samman moral och rättvisa, något som den hade resolut avsikt att avvålla sig från.

Simon Ekström intar en tydlig samhällskritisk inställning i sina val av både teoretiska perspektiv och i sin vetenskapliga bevisföring. Han definierar sin studie som feministisk, då han strävar efter att "identifiera, blottlägga och förändra" maktstrukturer som är knutna till kön. Avhandlingen tillägnas de utsatta kvinnor som rättsapparaten, trots ibland ansenliga ansträngningar, inte förmådde ge upprättelse. Genom Ekströms minutiosa granskning blir denna studie en interpellation där det för-givet-tagna blir ifrågasatt, där vedertagna sanningar förses med frågetecken, där premisserna för en ojämlig behandling inför lagen blottläggs på ett inspirerande sätt. Ekström är skicklig och manövrerar elegant för att förhindra att eventuella läsare med erfarenhet av polisiärt eller rättsligt arbete upprörda skyller ifrån sig och slår dövörat till. Han får läsaren att stanna kvar och lyssna eftersom han argumenterar sakligt och välgrundat. Ibland tar dock självsäkerheten överhanden och den specifika historiska och samhälleliga kontext som producerar texterna (förhören, protokollen etc.), som Ekström analyserar, förblir outredd. Som läsare står man undrande inför vad som kännetecknar det svenska samhället åren 1946–1950. Här hade behövts en tydligare diskussion av det specifika med denna tid och det generella som även kan sägas gälla i dagens samhälle. Risker är annars att det skapas transhistoriska kategorier som är relativt obundna från sina samhälleliga och tidsbundna kontexter. Vad får vi veta om denna tid i avhandlingen? Är den speciell på något sätt? Hur var det före 1946 och vad kan man säga om tiden från 1950 och framåt? Vilka problem ligger i att skapa en social scen som är mer eller mindre avskuren? Likaså hade en djupare diskussion av betydelsen av klass möjligen frilagt andra maktrelationer. Hur kom det sig att endast kvinnor och män ur arbetarklassen figurerar i våldtäktsmålen?

Trovärdighet och värdighet är en välskriven och intresseväckande bok. Författaren har dessutom en

alldeles särskild förmåga att förklara sina analyser så att de är fullt begripliga för en läsekrets utan förkunskaper, samtidigt som de är lärarika för välorienterade forskare. Ekström uttrycker sig sakligt och elegant och lotsar läsaren fram genom studien med pedagogisk skicklighet. Framställningen är upplagd som en bevisföring som både inger känslan av närhet till det rättsliga källmaterialet och torde appellera till en juridiskt bildad publik som inte är van vid etnologisk prosa. Avhandlingens hjärta består av en paradox, nämligen att rättsvisans strävan efter opartiskhet och allas likhet inför lagen praktiseras med principen om könsskillnader som självklar utgångspunkt. Beskrivningarna är mycket detaljerade med utförliga ordagranna utdrag ur polis- och domstolsförhör, rättspsykiatriska utlåtanden, rättsprotokoll m.m. Men framför allt är analysen grundlig och mångsidig. Det är överraskande hur mycket information som kommer i dagen när han blottlägger de underliggande diskurser om kön som artikuleras i viljan att veta och viljan att berätta. *Trovärdighet och värdighet* är på samma gång en vetenskaplig undersökning, ett inlägg i samhällsdebatten och ett redskap för kritiskt tänkande för yrkesmän inom polis och rättsväsende. Simon Ekström har producerat ett viktigt bidrag till kritisk etnologi som förtjänar en vid spridning och den uppskattning den är värd.

Beatrix Lindqvist, Huddinge

Annika Nordström: *Syskonen Svensson – sångerna och livet. En folkskild repertoar i 1900-talets Göteborg*. Göteborg: Etnologiska föreningen i Västsverige (39)/Göteborgs stadsmuseum, Göteborg 2002. 380 s., ill., noter, CD. English summary. ISBN 91-85838-60-8.

Svenska doktorsavhandlingar om folkskild vissång är inte vanliga, trots sångens vanlighet. Det var 27 år sedan sist, lite beroende på hur man sätter etiketter. Annika Nordströms nyligen framlagda undersökning i ämnet etnologi om de sångglada syskonen Svensson från stadsdelen Majorna i Göteborg är därför en händelse för envar visintresserad.

Studien "utgår från en levnadshistorisk synvinkel" (s. 17). Syftet är "att undersöka Syskonen Svenssons sång- och dikterepertoar samt dessa kreativa uttrycks bruk och betydelser i livet" (ibid.). Nordström formulerar tre huvudfrågor: Hur är repertoaren sammansatt?